Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YM vastine KAISU3 lausunnot

Sally Weaver
Erityisasiantuntija
Ilmasto- ja kemikaalit yksikkö, YM

Lausuntopalaute asiantuntijoilta toimien riittävyydestä

- KAISU3:n **toimenpidekokonaisuus on laaja mutta mahdollisesti riittämätön** suhteessa EU-velvoitteisiin ja kansallisiin tavoitteisiin.
- **Lisävaikutus ja toimien mittaluokka jäävät pieniksi**, ja osalta toimista **puuttuu vielä päätöksiä tai rahoitus**.
- Huoli maankäyttösektorin heikentyneestä tilanteesta ja riskistä, että **LULUCF-sektorin 2021-2025 mahdollinen alijäämä siirtyy taakanjakosektorin katettavaksi**

→Taakanjakosektorin **vuosittaisissa päästökiintiöissä pysytään joustojen avulla**, vaikka 50 % vähennystä vuoteen 2030 ei saavuteta. Sovitut joustot (ETS-jousto ja vuosien välinen pankitus), ovat tärkeitä joustoelementtejä tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi.

→KAISU on suunnitelma, jossa **linjataan toimien toteuttamisesta, eikä yhteenveto jo päätetyistä toimista**. Toimeenpanon tilannetta on aloitettu kuvaamaan KAISUn rahoitustarpeita koostavassa liitteessä.

→**Toimenpiteiden etenemistä tullaan seuraamaan vuosittain annettavassa ilmastovuosikertomuksessa eduskunnalle**. Mikäli toimenpidekokonaisuus seurannan perusteella näyttää riittämättömältä, tulisi ilmastolain perusteella esittää lisätoimia suunnitelman vahvistamiseksi.

→YM nostaa esiin nyt linjattujen toimien mittaluokasta annettuihin lausuntoihin, että on ominaista, että mitä **lähempänä ollaan tavoitevuotta, sitä vähemmän on enää lisätoimien tarvetta** tavoitteiden saavuttamiseksi.

→LULUCF-kauden 2021–2025 alijäämää pyritään kuromaan asetuksen mahdollistamia joustoja hyödyntämällä ja **metsien vertailutason teknisillä korjauksilla**. Lisäksi EU-tasolla käydään keskustelua, jotta metsien vertailutasossa saataisiin huomioitua maankäyttösektorin viime vuosina merkittävästi muuttunut tilannekuva.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunto

- Muutokset EU-sääntelyssä (CO2-raja-arvo, ETS2-viivästys) vaikuttavat perustaan
- Päällekkäisyys ETS2:n ja jakeluvelvoitteen välillä - sääntelyn tulisi olla selkeää ja teknologianeutraalia.
- Raskas liikenne on keskeinen haaste; sähköistyminen ei yksin riitä. Kustannusvaikutukset erityisesti logistiikalle ovat merkittäviä.
- Myöhästyvät toimet voivat lisätä kustannuksia myöhemmin - avoimuutta epävarmuuksista ja vahvempia kustannusvaikuttavuusarvioita.

→EU:n CO2-raja-arvolainsäädännön mahdollinen heikentäminen tulee merkittävästi vaikeuttamaan taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteen saavuttamista ja ETS2 viivästys signaalivaikutus.

→Jakeluvelvoite helpottaa ETS2 johtuvaa hintataakkaa, sillä mitä enemmän uusiutuvia sitä vähemmän ETS2-oikeuksia ostettavana. ETS2 on tärkeä kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi Suomessa - hiilelle tulee hinta läpi Euroopan.

→Raskaassa liikenteessä enemmän haasteita, painotus siksi taakanjakosektorilla ollut hlöautojen sähköistymisellä ensin. Raskaassa liikenteessä jakeluvelvoite ensi vaiheessa, seuraavissa vaiheissa muuta sitten kun teknologia/infra kypsää.

→Investointi nyt vähäpäästöiseen tarkoittaa fossiilisten päästöjen pysyvää pienenemistä, perustelee aikaisia toimia – tarkasteltava investointi nyt vs. säästöt yli ajan.

→Vaikutusarviointia kehitetään - keväällä

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto

- Kokonaisuus: ratkaisevaa fossiilitaloudesta irtautumisen jatko, maatalouden toimien reunaehdot muistettava (ruoantuotanto, huoltovarmuus ja kannattavuus).
- Taakanjakosektorin päästövähennyksiä tehtävä, mutta niin, että kotimaista tuotantoa ei vähennetä. Työkoneissa huolehdittava kustannustasosta.
- Toimet turvepelloilla ovat tehokkaita ja ravitsemissuositusten noudattaminen vähentää myös päästöjä
- Miten kannustimet ja rahoituspolut (myös markkinaehtoiset) rakennetaan, miten mittaus/varmennus ja inventaariokirjautuminen varmistetaan, miten huoltovarmuus- ja hiilivuotoriskit huomioidaan.

→Fossiilisten päästöjen vähentyessä entisestään maatalouden päästöosuus kasvaa pitkällä aikavälillä. Täysin päästötöntä ruuantuotantoa ei ole, mutta keinoja päästövähennyksiin on ja huomio tulee tulevaisuudessa keskittymään niihin entisestään.

→Ruuantuotanto, huoltovarmuus ja ilmastotoimet eivät ole ristiriidassa – tehokkaalla ja monihyötyisellä maankäytöllä tuotetaan ruokaa kestävästi ja entistä kasvipainotteisemmin.

→EU:n CRCF-kehikolla sekä synergioiden tunnistamisella luontohyötyjen kanssa voi olla markkinaluonteisuuteen tähtäävää potentiaalia – myös hintasuhteiden korjaukset auttavat kannattavuuden kanssa

→Maatalousmaan prosessit ovat biologisia ja luonteeltaan epävarmempia kuin fossiiliset – kotimainen tutkimus tuottaa jatkuvasti parempaa tietoa, joka integroidaan myös takautuvasti KHK-inventaarioon.

Muita nostoja asiantuntijalausunnoista

Jakeluvelvoitteissa liikenteessä ja kevyessä polttoöljyssä nähtiin korotusvaraa KAISUa enemmän, osa nosti esiin tarpeen huolehtia suorista kustannuksista

→ Jakeluvelvoitteet ovat tehokas ja varma systeemitason päästövähennyskeino, jotka eivät vaadi käyttäjiltä mitään. Uusituvat polttoaineet ovat tällä hetkellä kalliimpia, mutta mitä enemmän liikenne ja työkoneet sähköistyvät, sitä vähemmän litramääräisesti tarvitaan saman %-osuuden saavuttamiseksi.

Liikenteen toimet nähtiin riittämättöminä ja saatavat synergiahyödyt jäävät saamatta

→ Liikenteen toimissa keskityttiin tällä kertaa erityisesti SCF-toimiin. Synergiahyötyjä tulee nostaa tulevaisuudessa paremmin esiin. Kansanterveyshyödyt ovat merkittävät aktiivisten liikkumistapojen osuuden kasvaessa, millä on kansantaloustason positiivisia vaikutuksia erityisesti julkiseen talouteen. Yhteiskunnan resilienssi, taloudellinen ennakoitavuus, energiatehokkuus ja vaihtotase voivat kaikki parantua fossiilisista I uopuessa.

Maatalouden ilmastotoimien ja ruokaturvan yhteensovittaminen

→ Ilmastotoimet ja huoltovarmuus eivät ole keskenään ristiriidassa, sillä maatalouden sektorilta löytyy runsaasti kustannusvaikuttavuudeltaan hyviä päästövähennystoimia, jotka eivät vaaranna ruuantuotannon edellytyksiä Suomen tasolla.

Kuntien ja alueiden toimintaedellytyksiin kaivattiin vahvistusta, sillä käytännön toimet toteutuvat siellä

→Tärkeää, että kunnilla on käytettävissään ajantasainen tieto, työkalut ja tuki, jotta toimenpiteet muuttuvat käytännön päätöksiksi ja investoinneiksi

Kehitystarpeita vaikutusarvioinnissa skenaarioiden ja kustannusvaikuttavuuden osalta

→ Hankkeiden sijaan pysyvä skenaariotyö ja vaikutusarviointi keskeinen kehityskohde.

→ Nykytoimien riittävyyden arviointi (WEM-skenaario) käyttöön jo hallituskauden alkuun tarvittavien toimien mitoituksen tueksi.

→ VM on asettanut työryhmän ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä vihreään siirtymään liittyvien kokonaistaloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämiseksi. Tavoitteena on laatia suunnitelma toimenpiteistä kokonaistaloudellisten vaikutusten arviointikehikon kehittämiseksi ja käyttöön ottamiseksi Suomessa (työ valmis kesän lopulla 2026)

→ACE LIFE –hankkeessa tuotettu taakanjakosektorin toimien kustannusvaikuttavuusarvioita sekä tunnistettu ohjauksen kehityskohteita (julkaistaan keväällä 2026)

Kiitos!

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 4–10, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment